

mens | markt | cultuur | degids@trouw.nl

Steeds meer gemeenten geven steun bij opvoeding. Het voorkomt vaak kindermishandeling.

Steeds meer gemeenten geven opvoedingsondersteuning aan jonge gezinnen. Zo proberen ze eventuele problemen in het gezin bij de komst van een nieuwe baby vroegtijdig te verhelpen en uiteindelijk mishandeling te voorkomen.

door Harriët Salm

De belangrijkste tip die Linda Erkelens (36) uit Voorschoten kreeg over de opvoeding van haar dochter Larissa? „Als Larissa met iets bezig is en ik wil weg, dan moet ik niet plotsklaps zeggen: kom, we gaan. Want dan krijg ik bonje met haar. Ik moet het van tevoren aankondigen: nog even spelen en daarna gaan we naar de winkel. Dan vindt ze het goed.”

„Bereid Larissa even voor”, had wijkverpleegkundige José van den Putte drie jaar geleden tegen haar gezegd. Erkelens nu: „Daar heb ik veel aan gehad. En zo werkt het nog altijd met Larissa.”

Van den Putte herkent het voorbeeld meteen. „Kinderen zijn zo gewillig. Als ze maar het gevoel krijgen dat ze gezien worden.”

Het is een van de tips die Van den Putte aan Erkelens gaf de eerste anderhalf jaar na de geboorte van Larissa, die inmiddels vier jaar is. Zij kwamen met elkaar in contact nadat de man van Erkelens een vragenlijst had ingevuld. De vraag was of zij wilde meedoen aan een onderzoek naar het nut van opvoedingsondersteuning. Linda Erkelens: „Ik voelde er niet zoveel voor. Het leek of iemand je kwam controleren. Maar ach, ik dacht, vul maar in, we worden toch niet geselecteerd.”

Maar nadat de baby geboren was, werd zij gebeld: ze kon meedoen. „Ik denk achteraf dat ik geselecteerd ben omdat ik een tijd depressief ben geweest. Ik heb er twee jaar over gedaan om weer terug te keren in de maatschappij. Ik had groepstherapie gehad en daar zat ook een vrouw met een postnatale depressie bij. Het leek mij niet prettig om juist als je net een kindje hebt, depressief te zijn. Ik besloot toch mee te werken.”

De eerste ontmoeting was spannend, zegt Erkelens. Die afspraak vond zes weken na de geboorte plaats. „Je weet niet hoe zoiets gaat, je weet niet wie er komt. Maar toen we eenmaal aan het praten waren, verdwenen de zenuwen snel.”

Het eerste gesprek ging vooral over haar ervaringen tijdens de bevalling en de kraamtijd. „Ik heb toen bijvoorbeeld verteld dat na zes dagen wij midden in de nacht in paniek de verloskundige gebeld hebben. Want Larissa kreeg opeens darmkrampjes, ze begon om 10 uur 's avonds keihard te huilen en strekte helemaal en opeens trok ze haar knieën op. Om drie uur zei mijn man: We gaan bellen.”

Van den Putte: „Dat is een teken

Moeder (in het blauw) met kind en hulp bij de opvoeding (in het rood).

FOTO JOËL VAN HOUTD

van goed ouderschap dat je hulp gezocht hebt.”

Erkelens: „Ik was toch echt volwassen toen ik Larissa kreeg, maar dan nog is het fijn als iemand zegt dat je het goed doet.”

Van den Putte is in totaal zes keer langs geweest. De eerste maanden had Larissa vaker krampjes. „Ik liep dan met haar op de arm maar wat rond. Ik gaf borstvoeding en at al niet meer pittig, geen koolsoorten, geen uien. Op een gegeven moment

Geholpen moeder: Het is fijn als iemand zegt dat je het goed doet

merkte ik dat het eigenlijk niet uitmaakte wat ik at, en toen ben ik ook lekker Grieks gaan eten, om ook voor mezelf te zorgen.”

Het is belangrijk dat een moeder zichzelf niet geheel wegstreep voor het kind, was een andere tip van Van den Putte.

Het experiment waar Erkelens aan deelnam is inmiddels succesvol afgerond (zie box). Van den Putte: „In dit gezin liep het meteen gemakkelijk. Ik herinner me dat Linda haar dochtertje altijd meteen optilde als zij ging huilen. Ik heb toen de suggestie gedaan: kijk het heel even aan, soms heeft een baby het nodig even te huilen vóór zij inslaapt. En toen ik 6 weken later kwam, werkte dat heel goed. Ze had het meteen in praktijk gebracht.”

Erkelens was blij met de hulp van Van den Putte, ook al waren er geen

problemen en keerde de depressie niet terug. Ze vindt het opvoeden gemakkelijker nu Larissa zelf kan aangeven wat er is. „Als een baby huilt kan er van alles aan de hand zijn. Is ze ziek, denk je dan? Dan zijn die gesprekken prettig.”

Het doel van de ondersteuning is ouders zo vroeg mogelijk te helpen antwoord te geven op de vragen die zich aandienen als een baby in het gezin komt. Van den Putte: „Zo kun je voorkomen dat er problemen ontstaan. Want niemand krijgt een kind met de bedoeling het te gaan mishandelen. Ik geef ook veel informatie over waar mensen steun kunnen krijgen, ik verwijs door naar maatschappelijk werk of schuld-hulpverlening of relatietherapie.”

De wijkverpleegkundige vertelt dat zij bij de bezoeken een puntenstelsel gebruikt. Ouders moeten dan aangeven op onderwerpen als voeding of slapen hoe het gaat op een schaal van 1 (slecht) op 5 (goed). „Als een kind een jaar is en probeert zelf te eten, maar telkens zijn eten op de grond gooit, dan geven de ouders het een laag cijfer. Dan leg ik uit dat dat voor een kind van die leeftijd normaal is. Eerst laten ze zich voeren, maar dat willen ze niet meer. Ouders reageren dan verbaasd: dus hij doet het eigenlijk goed. Zo gaan die ouders ook positiever naar hun kind kijken.”

Tegenwoordig komt standaard in veel gemeenten na een geboorte tussen de tiende en de veertiende dag een wijkverpleegkundige langs die een vragenlijst doorneemt om te bezien of er risico's zijn voor het kind. Is dit het geval, dan begint

men een opvoedprogramma.

Van den Putte: „Soms is het lastig, je bent niet altijd welkom. Persoonlijk houd ik toch vol. Laatst was er nog een vader die me telkens liet weten: Wij willen geen hulp. Maar toen ik op de stoep stond en zei: geef me vijf minuten om wat informatie te geven, kon ik toch binnenkomen. Zijn vrouw was zo blij, ik ben wel een uur gebleven en heb nu regelmatig contact. En ook de man zat opeens te vertellen.”

i

Minder mishandeling door 'Stevig ouderschap'

Opvoedingsondersteuning helpt jonge gezinnen beter te functioneren en verkleint de kans op kindermishandeling. Dat is een van de conclusies van het promotieonderzoek van Merian Bouwmeester-Landweer, orthopedagoog en onderzoekster aan de Universiteit van Leiden. Bijna negenduizend gezinnen met een pasgeboren baby kregen via het consultatiebureau een vragenlijst voorgelegd. Daarin werd gevraagd naar bijvoorbeeld jeugdervaringen met mishandeling en geweld, sociale isolatie en psychische problemen. Circa 14 procent bleek voor hulp in aanmerking te komen. Vijfhonderd gezinnen in de noordelijke helft van Zuid-Holland deden aan het onderzoek van Bouwmeester mee. De helft kreeg in de eerste anderhalf jaar zes keer een huisbezoek, de an-

Toch is mishandeling niet altijd te voorkomen. „Als er door de komst van de baby te veel veranderd voor de ouders, en de ouders dat niet aankunnen, kan het toch misgaan. Maar ik weet zeker dat de opvoedingsondersteuning helpt het leven van veel ouders en kinderen prettiger te laten verlopen.”

Meer informatie: expertisecentrum opvoedingsondersteuning, via www.opvoedingsondersteuning.info

dere helft niet. Wijkverpleegkundigen gaven tijdens het huisbezoek opvoedingsondersteuning. In een op de drie gezinnen werd doorverwezen naar andere hulp, relatietherapeuten of schuld-hulpverlening.

Na twee jaar bleek dat de gezinnen die de hulp kregen, beter functioneerden dan de gezinnen die de hulp niet kregen. Het risico op kindermishandeling nam daarmee af. Bij bijna een kwart van de bezochte gezinnen waren de problemen aanzienlijk afgenomen, tegenover 8 procent bij de niet bezochte gezinnen. Onder de naam 'Stevig Ouderschap' zijn de huisbezoeken overgenomen door zestien thuiszorgorganisaties verspreid over Nederland. Zo wordt in het noordelijk deel van Zuid-Holland, Amstelveen, Almere en elf Brabantse gemeenten gepoogd vroegtijdig problemen te voorkomen.